

gyakorlat számára. Az igények már jelentkeznek, de az érdeklődést megfelelő módszerekkel fokozni kell a gyakorlati szakemberek körében. A szakoktatás gondoskodjék arról, hogy a fiatal szakemberek tájékozottak legyenek ezen a téren is. A továbbképző tanfolyamok fahasználati tárgykörében szerepeltetni kell az eljárást.

III. Váradu: ПЛАНИРОВАНИЕ СОРТИМЕНТА-СЕГОДНЯ.

По сравнению с прежней простой оценкой на глаз, далее сравнительным методом, посредством научного творчества НИИЛХ сегодня мы обладаем обоснованным на вычислении способом руковых размеров оценки сортимента. Этот способ ставит на достоверные базы оценку сортимента не только для участков леса, а также для целых лесничеств и лесхозов. Было бы целесообразным вставить в планы хозяйства данные руковых размеров. Это давало бы солидное основание к составлению как годичного, так и перспективного плана, к установлению ценности и смен ценности насаждений.

Várady, S.: NEW METHOD FOR STUMPAGE APPRAISAL AND PLANNING THE ASSORTMENTS

Against the previously used sampling methods the Forest Scientific Institute developed a new method for the calculative appraisal of the volume of the main assortments. It is based on special volume tables, which give the percentage volume of the characteristic tree by species and diameter groups, that is by assortment groups. By this new method the appraisal of the assortments could be performed reliably, not only for a single forest compartment, but also for forest ranges and for the whole enterprise as well. It would be advisable to supplement management plans with those data on the volume of diameter groups. This might supply valuable basis both for long-term planning and for determining the value of the stands and its changes.

IRODALMI SZEMLE

Csökkennek az üzemi balesetek címmel írt cikket *Mamonov Ju.* a mejszki járási-kórház sebészeti osztályának vezetője a Lesznaja Promüslennosztzy 1971. júniusi számában. A cikk alapja a kosztromai területen a mejszki faipari gazdaságban 1961—69-ig előfordult 1530 üzemi baleset, amelynél a dolgozók időszakosan elvesztették munkaképességüket.

Az adatok feldolgozása során szembevetőd, hogy az üzemi balesetek száma csökken. A 100 dolgozóra eső balesetek száma 5,4-ről 3,0-re a kieső munkanapok száma 129,3-ról 45,9-re csökkent a vizsgált időszakban.

A balesetek okait táblázatba gyűjtve megállapítható, hogy a műszaki okok (a gépek konstrukciós hibái, a technológiai folyamat hibái, a gépek, szerszámok, kötelek nem kielégítő állapota, védőruházat, védőeszközök nem megfelelő állapota, vagy hiánya stb.) a vizsgált periódusban 63%-ról 23%-ra csökkentek. Emelkedett viszont a munkahelyek előkészítése és fenntartása során a baleseti óvórendszabály be nem tartása, valamint a veszélyes körzetben való tartózkodás miatt bekövetkezett balesetek százalékaránya (37%-ról 77%-ra). Ezt a műszaki okokból bekövetkezett balesetek csökkenésével, valamint a fakitermelés munkahelyi sajátosságaival lehet magyarázni. Mindemellett el kell ismerni, hogy vannak még tennivalók az erdei munkahelyek területén a hófúvások eltakarítása, a fennakadt fák levétele, a közelítő és szállítótutak javítása, effektív jelzésrendszer kidolgozása stb. terén.

Leggyakrabban a következő műveleteknél fordulnak elő balesetek: gallyazás — 12,5%, máglyazás — 17,3% és a fel-lerakodás — 15,1%.

A munkaképtelenség miatt kieső munkanapok száma átlagosan döntésben — 39,6, közelítésben — 31,6, fel-lerakodásban — 28,7, fafeldolgozásban — 35,8 nap.

A balesetek előidézői leggyakrabban fa, fatörzs, gerenda, kéziszerszámok. (Az összes eset 67,5%-a.) Még sok helyen alkalmazzák a nehéz kézi munkát. A motorfűrészek, traktorosok modern technikával, ugyanakkor a komplex brigádok többi tagja (kisegítő a döntésnél, felkapcsoló, gallyázó, felrakodó) állandó nehéz kézi munkában, balesetveszélynek kitéve dolgoznak. A balesetek csökkentésének legbiztosabb útja a nehéz fizikai munka gépesítése. Pl. a patruszovszki vágásterületen markoló-fejes rakodógépet állítottak be, amellyel a termelékenység nőtt, a balesetveszély pedig csökkent.

A napi munkaidő folyamán nem egyenletes elosztásban jelentkeznek a balesetek.

Az első három órában történik a balesetek 48,1%-a, amit a szerző a „munkába való bedolgozás” időszakának nevez. (Ez a nagy szám a hideg időjárással magyarázható, amit a szerző meg is említ balesetnövelő tényezőként. Így a munkába való bedolgozáson bemelegedést is kell értenünk.) A munkanap következő két órájában a balesetek száma igen alacsony (11,1%) és egybeesik a legmagasabb termelékenységgel. A hatodik és hetedik órában újra emelkedik, a balesetek száma 31,1%-os, a munka termelékenysége pedig csökken, ami a dolgozók kifáradásával, éberségének csökkenésével magyarázható.

Egyenlőtlenül oszlanak el a balesetek a munkahét folyamán is: A hét elején 59%, a hét közepén erős visszaesés — 14,9%, a hét végére újra emelkedik az arány 26,1-ra. A szeszitalok fogyasztása nagy hatással van a balesetek alakulására. Ezzel magyarázható a hét elején, valamint a hónap elején és közepén — fizetés utáni napokon — a balesetek nagyobb száma. A férfiaknál 2—3-szor gyakoribb a baleset, mint a nőknél. Ez egyrészt a nők nagyobb óvatosságával, a balesetelhárító óvrendszabályok betartásával magyarázható, másrészt azzal, hogy a férfiak veszélyesebb munkakörben dolgoznak.

A balesetek mintegy háromnegyed része a végtagokat érinti. A karok sérülése leggyakrabban gallyazásban, darabolásban, fel-lerakodásban, a lábaké gallyazásban, döntésnél és fel-leterhelésnél következik be. A fej leggyakrabban gallyazásnál és döntésben sérül meg, a test fel-lerakodásban és máglyázásban.

Az évszakok tekintetében törvényszerűség van a balesetek gyakoriságában. Télen, amikor a megfázás nagyobb méretű, különösen influenza-járvány idején több a baleset, mert a munkások fizikai állapota általában gyengül, másrészt egy-egy ember kiesése a brigádból a többi tagra új feladatokat ró, a munkaritmus megváltozik.

(Ref. Cserjés M.)

A fűrészáru és faforgács kombinált termelésének gazdaságossága címmel *A. Petrov* tollából figyelemreméltó cikk jelent meg a Lesznaja Promüslennosztj áprilisi számában.

Észak-Amerikában, Nyugat- és Észak-Európában mind szélesebb körben terjed a Chipping haedrig technológia, ami a fűrészáru és célforgács kombinált termelését jelenti.

Ez a technológia lényeges előrelépést jelent a fafeldolgozás terén. A faanyag racionális kihasználásán kívül jelentősen nő a munka termelékenysége, csökkennek a termelési költségek és a fűrészáruk ára. Különösen hatásos ez a módszer a vékony rönkök feldolgozásában.

A forgács és fűrészáru kombinált elvének három változatát valósították meg:

1. Keresztirányú gyalulás elve: A kés párhuzamos a fa rostjaival és a rostokra merőleges irányban mozog.
2. Keresztirányú marás elve: A kés átvágja a fa rostjait, ilyen típusú az amerikai Chip-O-Meitick, a *H. P. Canter* és a svéd berendezések.
3. Különleges módszer a hosszirányú gyalulás elve. Itt a kés a rostokkal párhuzamosan mozog, a vágás pedig derékszögben történik. Ez terjedt el legjobban, ide tartoznak a következő „haedrig”-ek: „Biver” (USA) Chip-N-Sax (Kanada) és Link (NSZK).

A haedrigek előnye a alábbiakban nyilvánul meg:

1. Csökken a fűrészpor hányada, és jelentősen növekszik a kurrens áru, a forgács kihazatala. Pl. a 15 hüvelyknél vékonyabb rönkök átlagos kihazatali százalékát a táblázat mutatja.

Berendezés	Fűrészáru	Fűrészpor	Forgács
Szalagfűrészek	60	12	28
Kőfűrészek	59	14	27
Chip-N-Shaw	54	6	40
Biver	51	5	44

2. A rönkök gyors mozgása a munka termelékenységét növeli. A haedrig technológiával 5—6-szor annyi alapanyagot lehet egy munkaóra alatt feldolgozni, mint a hagyományos kör-, vagy szalagfűrészeken.

Az alábbi táblázat az egy munkás által óránként termelt készáru dollárban kifejezett mennyiségét mutatja különböző berendezések alkalmazásával. (Ezer bft fűrészáru = 2,36 m³ 80 dollár, 1 t száraz forgács 10 \$.)

Berend.	Szalagf.	Körf.	Chip-N-Shaw	Biver
8	56	44	174	247
10	127	76	260	431
12	152	85	339	590
14	176	101	452	784

3. Feleslegessé válnak olyan műveletek, mint a hulladék szállítása és forgáccsá való felaprítása.

4. Egyszerűsödik a fűrészüzemek sémája, mert a feldolgozó gépsor rövidebb lesz.

5. Megjelenik a kis átmérőjű (15—25 cm) rönkök gazdaságos felhasználásának lehetősége.

Az adatokat mintegy 160 Észak-Amerikában működő, ilyen berendezéssel felszerelt fűrészüzem tevékenysége erősíti meg. Az évenként 100 000 m³ rönköt feldolgozó üzemek műszakonkénti munkáslétszáma 8—12 fő.

A gyakorlatban az üzemek kombinált módszerrel dolgoznak: a 15—18 hüvelyknél vastagabb rönköket hagyományos technológiával fűrészelik fel, az ennél kisebb átmérőjű rönköket pedig haedrigek (a hosszirányú gyalulás) elve alapján dolgozzák fel. Ehhez az alapanyag-téren két vastagsági csoportban tárolják a rönköket.

(Ref. Cserjés M.)

A Millénium zöld emlékműve az egész lengyel társadalom ajándéka, amelyet 1960—1969. években nyújtott a hazának fásítások formájában, hogy ezzel ünnepelje a Lengyel Állam fennállásának ezredik évfordulóját. A társadalmi megmozdulás nagysága kifejezésre jut a több mint 120 millió fácska, illetve 145,5 millió cserjeféle elültetésében.

Ennek az élő zöld emlékműnek a létrehozásában több ezer szakember szervező és a nagy műhöz egy-egy téglát hozzátennivaló állampolgárok millióinak tízeszentes óriási erőfeszítése testesül meg, akik saját kezük munkájának maradandó nyomát hagyták az ország és az utódok hasznára.

Ha valaki évek múltán a tájat szépítő zöldellő fákat nézi, elgondolkodik majd létrejöttükön, azon, hogy kik, hogyan és mikor gazdagították ily bőkezűen az ország növénytakaróját. A szemlélőnek erről fog beszélni *Kazimierz Iwanowski* gyönyörű könyve, amelynek *Az Ezredik Évforduló Zöld Emlékműve* szimbolikus címet adta.

A fenti mondatokkal vezet be könyvismertetőjét a *Sylvan* című lengyel erdészeti szaklap 1971. évi 6. számában *Leonard Chocilowski*.

Meleg szavakkal emlékezik meg a könyv gazdag tartalmáról, pazar kiállításáról, a több, mint 350 művészi értékű illusztrációról, amelyek a könyvet inkább albumhoz hasonlóná teszik.

A könyvben az ismertetés szerint helyet kapott a lengyel fásítás története, a lengyel erdők korábbi folyamatos irtása, majd a szocialista Lengyelország erdőgazdálkodását jellemző adatok. A történelmi szembeállítás még jobban aláhúzza a legutóbbi 10 év társadalmi akciójának értékét.

Az ismertetés a könyv egyetlen hiányosságaként azt említi, hogy a szerző szakmai szóhasználata nem mindenkor szabatos, helyenként eltér a hivatalosan elfogadott terminológiától. Ezeket a kisebb hiányosságokat javasolja a második kiadásban kijavítani.

(Ref.: *Hangyál T.*)